

Contra superstitionem

Propositio nona Caracteres huiusmodi si habeant vel habere credantur efficaciam/oporret quod hoc sit a causa spiritali/non a pure naturali et corporali/qualis causa est celum cum suis influentijs in corpora. **Ac** cipiat ex precedentibus regulis consilium quid agendum sit in materia presenti de imagine leonis cum circumstantijs. **Et** sit hec **Propositio prima**. decima in ordine. **Con**stat in primis ex inspectioe quod ibi sunt caracteres. litere. figure et dictiones/que nullum effectum habent naturale pure corporale ad curationem morbi renu/et similia/fm propositionem septimam precedentem. **Iuxta** quod notet in speciali sanctus **Thomas** qui tribuit astrologie/quantum rationabiliter dari potest/ad exemplar **Alberti** magni magistri sui/consone tamen ad fidem catholicam. **Notet** inquam in. ij. et. ij. contra gentiles in multis capitulis. a. cxiij. et specialiter i. cxvij. et cxvij.

Propositio. xi. **Con**stat quod talis observatio non est posita ab ecclesia et sacris doctoribus/tantum eueniat effectus speratur per miraculum diuinum. imo nec per sanctos angelos dei. qui sunt administratorum spirituum propter electos dei ad vitam eternam magisque ad curam corporalem. et medicus et astrologus verus non habet se multum intromittere de actionibus sanctorum angelorum circa homines. patet ex immediate precedenti cum inspectioibus iurium. et ratio satis est manifesta.

Propositio. xij **Con**stat quod si talis observatio nitatur et expectet effectus a malis angelis seu demonibus. illa est manifeste penitus reprobanda/etiam si videatur finis bonus/vtilis vel honestus. quanto magis si esset malus vel suspectus/sicut est inter alios. finis questus per simulationem astrologie aut mirabilius effectuum/super quibus admirantur homines pauca religionis aut fidei. **Ver**umtamen circumstantie predictae magis apparent iuxta practica primam propositionem si reperiant coniunctio istius observatiois de imagine leonis cum alijs observatioibus contentis in auctoribus vel libris traditis huiusmodi figuracione. **Et** hoc ideo dicitur. quoniam scripturis non inuentus est liber magnus/continens tales observaciones. quarum aliquae videbantur pie et vtilis. alie vero manifestissime erant condemnande/et superstitiose/et idolatrice/et de heresi suspecte vehementer. et ut tales fuerunt etiam igni tradite pio zelo. **Tales** multe sunt observa-

tiones apud hispanos in libro senaforas **Tales** apud iudeos in numero. tales apud christianos superstitiosos sicut de **Aescio** quod sydrac. **Tales** denique practitari queruntur ne dum per vetulas sorcerias/sed per multos arma sequentes continet. **Postremo** totiens occurrit ista materia/quod si per quolibet casu/scribendum esset. scribendum nullus esset finis. **Poterit** inter alia videri tractatulus de astrologia theologicata/specialiter circa finem. **Concludit** tandem ex oibus practica super hoc casu particulari/postquam facta fuerint que dicta sunt sumarie et de plano sine uoluntate processuum/magime si delatus reddiderit se obedire paratum/sine preuia defensione. prohibeatur ei de futuro quod non amplius vrtatur. sed antidotis medicine cuius dicitur professor. **De** preteritis autem sufficiat sine quis infamia delati/quod honor iudicij fidei. cum plauso et officarijs suis maneat stabilis. **Et** ita in catholica et fraterna caritate consulendum est/quod delatus taliter obediat sine strepitu et figura iudicij. et per iudicem ita fiat **Si** autem inueniatur preuia defensio. non preuicrigor. sed iusticie vigor fiat. **Particularis** modus reparandi poterit esse talis. postquam melius et plene informatus super de fabricacione et vsu talium imaginum/quod non sunt secundum catholicam traditionem/permitto bona fide/quod deinceps nequaquam vrtat illis **Aut** si mitius iudex velit agere/dicitur hoc per alium in tertia persona. **Postquam** talis delatus etc. fuit melius informatus etc. promittit etc. **Iudex** finaliter poterit declarare snias excoicationis contra oes tales etc. **Proinde** non valet allegatio quorundam ex historia scolastica. quod moyses fecit imagines. vnam per obliuione. alteram per memoria. **Et** salomon exorcismos/quod viris sanctis concurrebat miraculum. vel si salomon iam erat puerus ad idolatriam per vapores/potuit dari in reprobum sensum excogitare magicos ritus/sic de nechanabo legitur quod zooroaste qui nascens risit/et postea magical artes exercuit **Denique** **Auicenna**. et similes/de actiuitate aie rationalis in materia exteriori/et fascinatone non sunt audiendi in modo ponendi.

Explicit Lugduni. viij. decembris. 1428 per Johannem cancellarium parisiensem.

Equitur tracta

De contra magistrum **Jacobum** angeli medicum studij insignis ville/montis pessulanensis. de observacione dierum quantum ad opa.

D Prima conclusio

Omne opus dei sanctum est / et laudabile. Probatum ratione et autoritate. Ratione sic quia a bono et optimo non exit aut procedit nisi bonum. deus altissimus omnium creator est summum et optimum. ergo omnia eius opera bona sunt. Autoritate probatur conclusio per illud sacre scripture. **Genesis primo. ca.** Vidit deus cuncta que fecerat et erat valde bona. etc.

E Secunda conclusio

Omnes dies anni sunt opera dei altissimi. deducitur conclusio ex textu sacre scripture. **Gen. primo.** ubi per totum capitulum describuntur opera sex dierum. Et qualiter prima dei opera fuerunt dies et anni. Primum autem bonum a bono incepit operari. Hoc idem testatur regius propheta **David.** ita psalmus. **lens domino.** Tuus est dies. et tua est nocte fabricatus es aurozam et solem. Quod circa canit ecclesia. **Eterne rerum conditor nocte diemque qui regis / et temporum das tempora / ut alleues fastidium.**

F Tertia conclusio

Omnes dies anni boni sunt. Ita conclusio clare apparet et sequitur ex duabus prioribus. quia dies et anni sunt opera singularia / summe et infinite bonitatis. optimi autem est optima adducere. Dicere ergo aliquod dies esse natura sua malum est iniuriari deo / qui artifex est dierum et annorum. Opus namque malum maliciam arguit operantis et artificis.

G Quarta conclusio

Omni anno / omni die / et hora diei / bonum et laudabile est opera quolibet sancta licita et honesta inchoare / facere / operari et perficere. Patet conclusio quia sicut dies et anni / et etiam hora diei / a deo creatore procedunt et ducuntur. Sic et omne opus sanctum licitum et honestum / quod omni die et hora inchoatur et perficitur a domino diriguntur / inchoatur et perficitur. Dicente christo. **Sine membrum potestis facere.** Et rursus euangelista **Iohannes ait.** Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil. Intelligitur conclusio nisi precepto dei vel ecclesie illud opus prohibeatur / sicut in diebus festinis aliquod opera laboriosa prohibentur. alias bona / nisi prohiberentur operari festo die.

H Quinta conclusio

Superstitiosa et vana religio ac merito redarguenda est / non inchoare operari vel perficere certis anni diebus opus bonum vel sanctum ab ecclesia non prohibetur. Istud est expressum de mente apostoli ad **Gallatas. iij. ca.** ubi arguit et reprehendit illos de **Gallacia** ita dicens. **Observatis dies et menses tempora et annos sequitur.** Timeo autem vos ne forte sine causa laborauerim in vobis. Item si timet aliquis vel recusat bonum aliquod opus agere vel inchoare certo die / vel hoc est propter reuerentiam et sanctitatem diei. quia vult diem illum sacrificare / et si sic multo magis deberet abstinere ab inchoatione alicuius operis diebus solennibus. ut sunt festi sanctissima **Natiuitatis christi / Resurrectionis domini / Ascensionis / et Aduentus spiritus sancti /** quod non faciunt observatores dierum et annorum. Vel talis observantia fit propter deuotionem ad sanctos / quorum dies aguntur / vel quorum celebritas tali die colebatur / et talis deuotio nullum habet fundamentum / nullum habet rationem / nisi solam voluntatem observantis tales dies. Quod si dicantur tales dies observare propter euentus et pericula que consueverunt euenire hiis qui inchoant aliquid opus vel iter aliquod / hoc vanum est et superstitiosum ac sine aliquo ratione. Quolibet enim die anno et hora diei et bona et mala contingunt. Sic ergo periculum diceretur / quolibet die aliquid inchoare. Vel dicatur ratio a talibus. que hec observant quam nec philosophi / nec medici / cum / nec astrologi docent. tales observantias de festo innocentium vel alijs festis. Voluntaria igitur est et absque apparentia rationis alicuius talis observantia.

I Sexta conclusio

Sicut vera et christiana fides mirabilia operatur in bene credentibus. Sic et falsa et mala credulitas / deo permittente euenit malos interdum operatur / vel potius demeretur. Primam partem ad longum deducit per exempla que plurima. **Apostolus ad Hebreos. xi.** Sed et de virtute fidei ipsa euangelia multa loquuntur. Reliqua per conclusionis experientiam quod die male credulis / que ita deus punit propter malam fidem immo dum cognoscit dominus nimium adherere aliquibus vanis observantijs permittit aliquos euentus contingere / et ita eos plene consequenter firmari in tali opinione / ut maior fiat cecitas eorum. et in laqueum cadant que sibi fecerunt. Preterea dum imaginatio

taliter obseruantium dies et annos/actuatur
vltra nimis circa tales dies/quicquid ma-
li euenit tali die imputat malicie diei. nec
aspiciunt ad ea que bene aut prospere successerunt
tali die a deo. et occupatur vis imaginati-
ua circa aliquos euentus minus bonos/que
non potest conuerti ad alia bona que illo
die contingunt. Quare periculum est firmare
fide vel credulitate/que tollit omne iudici-
um et omnem rationem ad oppositum. Unde me-
rito permittit deus tales decipi/et in laque-
os sue credulitatis vane incidere. Reij-
ciat ergo fides catholica ac iudicium exper-
torum seu virorum literatorum/tales vanita-
tes et superstitiones obseruantias.

Septimacōclusio

Victoria belli non dicitur sed soli deo attri-
buenda est/Pater quod attribuere tantum opus
ut est victoria diei/est tollere honorem deo
debitum cuius est vincere. Quare autem victoria
sibi soli dei habetur in multis locis scriptu-
re sacre In libris Regum Paralipom. et ma-
chabeorum Hoc testatur rex sapientissimus Sa-
lomon puerbiorum. xxi. sic dicens. Equus pa-
ratur ad diem belli. dominus autem salutem tri-
buet. Propterea dauid rex deuotissimus/
Quotiescunq; pugnaturus erat/auxilium
dei et consilium quesisse et inuocasse legitur.
Unde est proverbium vulgare. Les bemes
font la guerre et dieu la victoire.

Incipit tractatus

magistri Johannis de gerson de erroribus
circa artem magicam et articulis reprobatis
Quod laudati mihi nup ut mos
habet venerabiles licentiatos in
medicina oblata est occasio.
ut contra superstitiones obserua-
tiones nostra per nefas tempesta-
te/et minus ethimius puascentes/aliquo dis-
serere. Ea nunc seorsum ad utilitatem aliquorum
separe curauimus/ne permixta alijs minus pla-
ceret/et minus commode perirent in publicum
Supto itaque hoc puerbio per themate De
dice cura teipm. Circa hanc inter reliquas me-
dicinam decere retuli/ut esset ornatius ad deum per
filiale subiectionem/ne quicquam impium/vel su-
perstitiosum/aut diuinis legibus aduersum/sa-
nitatis adipiscende causa/suis egrum suaderet/re-
memores quoque iugiter illi decretalis Quod
corporalis infirmitas etc. Incidit ut conque-
reret de superstitionibus pestiferis magicorum/et

stulticijs vetularum sortilegarum/que se per quosdam
ritus maledictos mederi patientibus pollicentur
at ego data occasione facilius in hoc diuertis-
culum lapsus sum quo vtilius et que in patrocinium
huius corruptele quidam adducere nituntur in
crimine medicinam. Nonne inquit apud solen-
nes quosdam medicorum tales superstitiones ob-
seruationes inducunt que etiam scriptis suis in-
serere curauerunt. Et consistunt in ligaturis in-
caracteribus. in figuris. quibusque in verbis peregrinis et
incognitis. Quamuis autem ab ipsis nulla per ra-
tionem adducatur naturalis. hinc nihilomi-
nus efficaciam in curando. Alioquin vane imo
stulte locute fuissent de eis medicorum sapien-
tes et scriptis inseruissent Unum refert yfido-
rus. iiii. et himol. quod apollo quem deum fecit an-
tiquitas per methodica quedam. id est per carmina et in-
cantationes. Esculapius in super et filius eius per
emperica. id est per experimenta/sanauerunt boves
quingentis annis ante yprocratem/que ratiocinatio-
num medicinam que vtiuntur adinuenit Deinde
vox publica et utitur hinc carminationum
et ligaturarum et empericorum attestat. quare ex
toto falsam dicere videtur incivile. Nec dees-
sent argumenta ad hanc ex dictis poetarum. virgilij/
liu. ouidij/lucani/et aliorum/et varijs que gentium
lium celebribus historijs Cur non licebit inqui-
unt istis vti. presertim cum deus omnipotens et tutes
suas indiderit ut vulgus loquitur herbis/gem-
mis et verbis/hanc dubitationem ego tunc tribus
dictis seu considerationibus breuiter absolui.

Primum dictum

Probabile in philosophia natura-
li et secundum veritatem fidei/certum est esse de-
mones. Primum preter tenuerunt eleganti-
ssimi philosophi/hermes termegestes plato/et
omnes doctrine sue sectatores. apuleius/por-
phyrius/et ceteri. Hoc libri ab eis editi. Hic li-
bri de ciuitate dei ab augustino palam docent
Hinc est illa famosa inter eos distinctio de
cacodemonibus et kalodemonibus. malis scilicet
et bonis spiritibus/Decem positio de existetia
demonum apud philosophantes facilius ratio-
ne que opposita defendit/saluando effectus
quosdam mirabiles/queles referunt historie fi-
de digne in quolibet genere obrigisse/que omnes ne-
gare pertinaciter preruere est. et ciuilitatem hu-
manam societatemque politicam dissipare.
quam mutua fides et credulitas vnus ad
alterum consonat/coniungit agglutinat
que. Porro negare demones esse. negare eos
plurimorum effectuum operatores existere/danaf

apud christianos vt erroneum/vt impius
et sacris litteris aduersum. Qua in re ridē/
di sunt. imo dure corrigendi qui theologos
derident/mor vt sermonem de demonibus
faciunt/mor vt eis effectus quosdam attri/
buunt/quasi fabulosa sit eoz rñsio. Por/
uenit error iste apud quosdam litteratos/
tum ex defectu fidei. tum ex debilitate et in/
fectione rationis. Serunt pprie animas sic
occupatam circa corpus/circa res sensibi/
les/aceaz sollicitas curas/vel ita in causa/
rum picularium z visibilium pscrutatioe
constitunt/q de vniuersalibus z pms en/
tibus/ac spiritibus/nihil credere vel sape/
re/nihil tenuiter z eleuate cogitare possūt.
Doc Plato dicit maximū esse impedimē/
tum veritatis/referre sez omnia ad sensus z
non auerti ab eis. **Doc** idem Tullius hoc
Aug in de vera religione. hoc **Albertus** z
Guilhelmus pisiē. imo et experientia docu/
erunt Tales erant apud iudeos saducei q
referente **Iosepho** et **hieroni**. negabāt spi/
ritus esse. Tales inimici phi quidā vt tul/
lius loquitur/tales epicurei z alij vitaz pe/
cudum eligentes. qui nil esse cōcipiūt aliō
a corp'alibus z extensis In quoz psona lo/
quitur **Ecēs**. z sapiēs **Sapie**. ij. Ita qua/
si sint incantati et dementes/nullos sibi in/
esse rōem/nullos spm/nullos effectus spūa/
les atq; inuisibiles iudicare vident. nō mi/
nus errantes a nabuchodonosor q crede/
bat se bouem esse/et ab alijs maniacis qz
aliq se gallos. aliq murilegos opinati sunt
De grege taliū erat insipiens ille q dixit in
corde suo **Non** est deus. qz si est deus vtiq;
est spūs. et si nullus est spūs/nullos ē deus
Nec enī ego negaui quosdā plerūq; ni/
mis leuiter ea demonibus ascribere que fi/
eri a causis materialibz. naturalibz. rōnabi/
lius dicerētur. nam multas et miras in re/
bus sensibilibus efficacias/multas virtu/
tes existere quis abnegauerit. ex qru cōbia/
tione alteratione z cōfiguratione/fiūt effe/
ctus mirabiles. sicut ex applicatione varia
speculoz. sicut ex celeri motu et iactatione
quarundā rerum. sicut ex imutatione di/
uersa imaginatiue potētie in hoibus sicut
ex alijs quidam docuerunt et opati sunt. q
rum opationū noticia dici potest magica
naturalis. de qua inuestigare q̄uis sepe cu/
riosum esset z maioris boni impeditiū im/
mo et ad errores pnūm/non tñ est fidei no/
stre contrarium/dum mō phia suis conten

ta limitibus nihil impium/nibilmēdolū/
nefarium ve miscuerit.

Secūdum dictum

Obseruatō/ad faciendū aliquoz
effectū qui rōnabiliter expecta/
ri non potest a deo miraculose o/
perante/neca causis naturalibz
debet apud xpianos haberi supstitiosa/et
suspecta de secreto pacto implicito vl expli/
cito cum demonibz. Ita est doctrina scō/
rum doctoz noiatū **Augustini** in loc plī/
bus/quibz has obfuationes valide cōdē/
nauit. v. de ciuitate dei. iij. cōfessionum. ij.
de doctrina xpiana. Et recitatur multa in
decretis. xxvi. q. v. et. q. vij. plibus ca. Hāc
cōsideratiōem notauit vtiq; facultas theo/
logie in multis articulis quos ad elucida/
tionem huius materie censuit condemnā/
dos. Articulus tertius est talis q inire
pactum cū demonibz tacitū vel expssum nō
sit idolatria vel idolatrie spēs et apostasie/
error. Et intendimus esse pactū implicitū
in omni obseruatōe supstitiosa cui effect⁹
nō dz a deo/vel a natura rōnabiliter expe/
ctari. Porro ad sciendū qd vocam⁹ pa/
ctum implicitū vel explicitū cū demonibz.
et cur istud/vel nō fiat narrabim⁹ verā fidē
nostre traditionē. z hoc qdem breuissime.
qm̄ latior pscrutatio aliam facultatem exi/
git. aliū locū et actum Tradit vera fides
q demones neq; sunt spūs hūane nature
hostes acerrimi. seuisissimi. astutissimi. qzuz
violentiā impbissimamq; tyrannidē. si nō
compesceret z frenaret diuina bonitas/de
hoibus actū eēt q ipi fundit⁹ depirēt. **Job**
gli. Nū est pās sup terram q comparet ei z
actū suus conatus oīno vanus est nisi p q̄s
to pmiserit deus. Sed cur pmittat/ob/
stupescūt insipiētes corde. Pōt tñ h pmit/
ti ob altera qtuor cāz vel obstinatoz dam/
natiōem. vel ad peccatiū purgatiōem z pu/
nitiōem. vel ad fidelīū pbatōem z exercita/
tione. vel ad glē dei manifestationē. De
obstinatoz dānatiōe scriptū est in ps. Im/
misit in eos indignationes suas /indigna/
tionē z iram p angelos malos. et hoc ppē/
ditnr in damnat. De peccatiū purgatiō/
ne z punitione patuit in magdalena q sub/
secta erat septē demonijs. qz carnalibz vaca/
bat vitijs fm glo. Preterea dabant excōi/
cati ab initio eccie ipi sathane corp'alit vel/
pandi vt spūs saluus fieret. **Unus** ex sc̄tis
kk

De erroribus

patribus magna peccata obtinuit a domino / ut torquere retur a demone / quous careret elatione. **L**eterum de fidelium probatione et exercitatione / patuit in Job et Antonio et Paulo secundum quosdam cui datus est angelus sathane. Sicut enim necesse est secundum eundem apostolum hereses fieri. ut qui probati sunt manifesti. fiant ita fiunt ad hoc illusiones siles miraculis. que admodum perspicue positi sunt Deuter. xiiij. **T**emptat inquit vos dominus si ex toto corde diligatis eum. hec causa nris scriptis magnam locum habet. Denique manifestatio glorie dei potest esse causa talis vexationis sicut in ceco nato. de quo est hodiernum euangelium / patuit Job. ix. et in legione demonum que porcos intrauit et summersit. non ad porcorum punitionem sed ad potentie christi manifestationem. **A**mplius vero neque spiritus dum seuire permittit. seuit nisi solum apud viribus. sed frequenter astutus dolus et fraudibus. non tam ad perdendum corpora quam ad seducendum animas. eas in idolatrie et apostasie et inferni foueam dando precipites. Quamobrem excogitauit ut superbo / ut fallax et dolosus. quo pacto usurparet sibi ab hominibus honorem diuinum / et a vera religione abducere reperit quosdam ex hominibus falli magis idoneos. quales sunt omnes qui deo reiecto nil aliud curant / ad nihil aliud student quam per fas aut nefas sua desideria pessima compleri. Quorum alij ad diuitias inopes. Alij ad honores vanos / Alij ad infames concubitus. Alij ad curiositatem libidinosam facienda futuros regum effectus aut alia nature secreta / damnabiliter aspirant. Tales cum aspexerint demonem intendit nunc occulte nunc aperte ad obseruandum quodam instituta sua quibus mediis fide habent optata consequi. **S**uadet itaque has obseruationes fieri. Quod quia seipis habent efficaciam aliquam aut quod per eas ipsi necessitentur. **A**uxta determinationem facultatis theologie nup factam sed ob alteram quatuor causarum. **P**rimo ut dei lex puritatem seruando ut ipse demon diuino cultu et ritu veneretur. **T**ertio ut spes de deo minor aut nulla habeatur. **Q**uarto ut fraus sua minus videatur. **D**e lege dei prohibente talia habet expressis textibus **L**euit. xix. et. xx. et Deuter. xviii. et in scriptorum opusculis. **I**n legibus que naturalibus multa per omnem modum que leges transgreditur que talibus operam presterit. **U**n. **E**ro. xxiij. **N**alesi cos non patieris viuere. **C**olunt propterea demonum operes sacrificia et thurificationes inuisas fieri in artibus magicis. **N**anct siquidem ipse ne

que spiritus in priori fantasia superbissima qua quesuit esse filius altissimo. immo et extolli vult super omne quod dicitur deus secundum apostolum. **E**t ita verum est quod hi ritus tanto plus habent de sacrilega idolatria et minus excusantur. Quot sanctiora sunt que in eis ad honorem demonum impenduntur. **R**ursus scit ipse spiritus antiquus quod beatus vir cuius est nomen domini spes eius et non respexit in vanitates et insanias falsas et contra maledicti sunt et odio habentur obseruantes vanitates superuacue. **Q**uid igitur mirandum si talibus querit implicare homines ad inuentionibus. **P**ostremo. quod demon semper dare quod permittit neque vult neque permittitur. adinuenit quomodo cultores sui deputarent illos defectus non demoni. non sine arti. sed prope vel negligentie vel impie. atque dicerent se non omnia atque taliter obseruasse qualia et qualiter iubeantur. **C**onstat quod falli citius homines sub quadam boni specie. et in hoc mira et prolixius miserabilis est humane cecitatis insaniam. quam in hac re decem aut crebra mendacia per vanam casualiter si obtigerit veritates excusat. ubi mille in alia materia veritates per unico mendacio comperto despiceret. **D**enique tanta ad credendum prohibita / noxia et vanam libidinem. in tam modica fide credendorum. quis non mirabitur. **D**icendum hic finis artium magicarum. danabiliumque superstitionum ac nefandorum rituum.

Tertium dictum

Philosophica aut medicinalis consideratio / nullatenus admittit debet traditiones illas superstitiones que dicuntur methodica vel empirica. quarum scilicet nulla potest ratio naturalis assignari. **I**taque scribentes ea magis insensati sunt errorem vulgi. aut magorum ritus impios quam medicinas rationes. **E**t mirandum quomodo dudum a libris medicine non iussa sunt abradi. ex quo enim de ratione naturalis nihil habent illa vel innituntur operationi diuine et supernaturali et hoc nihil ad medicum ut medicus est sed est theologice speculationi remittendum. aut innituntur operationi demonis et hoc sicut nihil ad medicum sed ad idolatrie cultum. **S**i vero dicatur fieri per immutationem virtutis imaginatiue in egrorum. quatinus fortificetur in eos spes sanationis. aut ut cogitatio sua aliorum diuertatur. est hic fatore aliqua ratio

naturalis. quoniam vim imaginatiua plurimum
 tum conferre. tum oleffe regimini sanitatis
 quis nesciat? Hinc est illud vulgatum. **I**ma-
 ginatio facit casum. Verum caueat obsecro
 medicus ne volendo sanare corpus alienum
 seipsum desipiens inficiat. **Q**uo pacto infi-
 ciatur? Numquam per medacia. dum suis patienti-
 bus asserit tales obsecrationes efficaces esse
 pro sanitatis obtentu. quos omnino imptinen-
 tes/ aut fabulosas/ aut fortassis illicitas
 esse agnoscit. quanto rectiori fide spem in deo
 figenda esse doceret. quod vite huius et mortis impe-
 tuum. **N**am inculpat ipse rex asa. **iij.** Paral-
 pomenon. **xvi.** quod in infirmitate non quiescit
 dominus. sed magis in medicorum arte profusus est.
Quis non videat maioris criminis esse. si quis
 in talibus supersticiosissimum spem apponat? **Q**uod si
 hec empirica et methodica supersticiosa. repe-
 riantur esse virtus alicuius. tanto perniciosa/
 ra sunt secundum Augustinum. quanto sunt ad seducendum
 validiora. **I**lle siquidem effectus. cum neque a
 miraculo pro/ neque a causa naturali fieri agno-
 scat. ut a seductoribus demonibus pueniat con-
 sequens est. **A** seductoribus autem fallacibus. a pa-
 tre medacii ab hoste crudelissimo/ quod bo-
 ni/ quod veri. quid commodi speres/ tu videris.
Profecto demones et si sanarent corpora. il-
 la sanaret deo irato. **Q**uod deo irato/ quia
 certe necarent animas. et veteris tamen varijs
 incommodis suos cultores et inuocatores
 afficerent. **D**enique odienda esset plus cor-
 poralis valitudo/ quae aie pro et morte vende-
 retur. **H**ec pauca si quis religiosa fide di-
 ligenter aduertit. non enim turbabit obiectio-
 nes ille (opinior) quibus sperit. a spiritu mali-
 gno. turgidi/ obstrepere solent/ contra fidei
 pietatem que has omnes superstitiones impias
 danat/ execratque. **D**icit aliquis non vanam esse
 aut fallum talium noticiam/ quoniam sua veritas
 probat per effectus. quoniam videlicet negare potestatem
 nihil a demonibus et suis cultoribus posse fie-
 ri domino permittente. **A**dx sit **A**os itaque et ma-
 gos pharaonis/ et phitonissam saulis/ et sy-
 monem magum/ et phitonissam in actibus apostolorum
 et exorcistas iudeorum/ et idola gentium
 et futura antiphi portenta. non solum non ne-
 gamus. sed ea negantes reprobamus. **S**icut ei
 vera fides mereret totum miraculum/ dum
 opus est ad edificandum. ita falsa fides por-
 tentis et fingentis in suis danationibus. vel alio-
 rum probandem temere illudi. **D**icunt
 alij multam in obsecrationibus hominum scitatem
 inesse. tum in orationibus ad deum deuotissimis

tum in ieiunijs. in castitate. et vigilijs. in
 thurificationibus. in eucharistie etiam sumptio-
 tione. in ceteris tamenque religiosis obsequi-
 is. **S**i plane hic mentis iniquitas sibi. quoniam
 videlicet rex optimarum sanctissimarumque non esse
 possit abusus/ quod nequior ille est et flagicio-
 sior quam aliarum/ quoniam propterea temeraria queret
 ad sanctificationem. quod spurcissimum est. et non po-
 tius ad sui adorationem/ ad malicie sue regi-
 men. et ad sacrificium sacrilegum. alioquin nun-
 quam deus/ nisi sancti viri qui deo inspirante
 locuti sunt. hec fieri tanta seueritate retul-
 sent. **N**uncque in super theologia talibus esset ad-
 uersata. cui tamen in hac re et suis professoribus
 credi debet. non indoctis mulierculis. non im-
 pijs idolatre. non hominibus datis in repro-
 bum sensum. **Q**uilibet ei in sua arte sapiens
 est/ et ei credi debet. iuxta maximam topicam
Dicit se rursus per hec omnia intendere ob-
 sequium dei et non diaboli **L**ette ita idolatre
 ita in demones necatores apostolorum arbitrabantur se ob-
 sequium prestare deo/ nec proinde saluantur.
Quanta queso est illa cecitas. dicere se
 seruire deo/ suis maxime contrariando pre-
 ceptis? **L**etter quisquis relegerit has ob-
 uationes nefandas/ videbit eas eque ad
 malos sicut ad bonos effectus introductas
Propter quod potissime teste **A**ug. de ci. dei
 circa medium/ magia in omni secta plectitur.
Illuc videre est impietatem. illicitis
 impugnationem/ in docendo furta et stupra
 fieri. in volendo scire tempora et momenta que pre-
 posuit in sua preterite. **D**enique proficit ibi ter-
 minus operandi ipsi divine omnipotentie. profi-
 tuitur modus quo quasi compellat operari ipsi
 diuine sapientie/ statuit etiam finis ipsi di-
 uine bonitati et clementie. **N**am quod aliud so-
 nant iste traditiones. scribat hoc in pgame
 no virgineo. portetur in figura triangula-
 ri/ cum characteribus incognitis et thurificet
 suspendat ad collum. fiant ista certis horis
 tunc infra triduum aut quadriduum/ pueniet
 absque ulla dubitatione effectus ille quem quimus.
 imo hoc sub periculo capitis asserit.
Si quidem reuelauerit deus eis. ipsi videri
 rint. nos scimus quoniam reuelationes diuine non
 tales sunt/ nec prohibet deus. credere illud
 quod dignatur reuelare. **A**rguunt iterum
 et nos in similem causam trahere satagunt. **N**o-
 ne inquit talia similia fiunt aut. tolerantur
 ab ecclesia/ in peregrinationibus certis in cul-
 tu imaginum. in cereis aut ceris aut aquis be-
 dictis/ et in exorcismis. **N**one dicit quoniam

De erroribus.

die si nouē diebus pdurat in hac ecclesia
fieri aq̄ ulla pfundat/ aut si tali se voueat
imagini. aut si aliquid talium faciat. ipse
morlanabitur vel optato potietur. Fate
or abnegare nō possumus. mlra inter chri
stianos simplices sub specie religionis in
troducata esse. quoz sanctior est: omissio.
Tolerantur tñ quia nequeunt funditus
erui. et quia fides simplicū quancz min⁹
in aliquibus bene sapiat. regulatur tamē
z quodammodo rectificat. saluaturqz in fi
de maiorum. quā fidem generali saltem
intentione in omnibus suis obseruatiōibz
presupponūt. si pie et humiliter. hoc ē chri
stiane sapiunt. et si ad ostensam veritatis
normā obedire parati sunt. **H**ec autē est
intentio. vt talia suscipiātur aut fiant nō
tanqz necessario efficiacia. aut tanqz spes
principal' in talibz posita sit: sō postposito.
sed qz pieras fidei per ista nutrit. et auget
et exaudiri mereat. **S**ecus vbi fides ledit
tur z diuina lex violat. **H**anc igitur z pro
terue sumit in hac re vlexemplū vel argu
mētū. ex his q̄ vulgus indoctū nō que cet
tus theologoz z sapientū docz obseruatqz
Quid mirū si theologia z fides corrupto
res quosdā patiantur vt hereticos z supsti
ciosos. vt temerarios assertores. quādo z
medicina z philosophia z astrologia vera
et omis teniqz ars vt sciētia: pati tali ali
quid cognoscat: sed fundamētum stabile
stat. **T**andē oppositionē suam ouertunt
aliq̄ in q̄relam dicentes. **E**cce talis infir
mus est/ in grandē z luctuosaz toti⁹ gētis
vnius pditionē. ipse de spāsa medicū. **C**ur
nō inqunt per supstitiosa curabit. p̄stūm
si p supstitiosa p̄sumit in egritudine tene
ri z per similia p mittit literari: **N**ōne va
na vanis. sicut clauū clauo licz repellere z
Nonne sanitas z auxiliū vnde cūqz queri
possunt. sicut ab herbis ita a verbis z a vir
tute spiritūū. sicut a virtute lapidū vel cor
porum. **C**ur postremo philebit aliq̄s cog
gere demonem ad obsequendum sibi in
bonis. quādo scōz plurimos vt anthidiū
archiepiscopū bysontinū: z exorcistas ali
os ita fecisse cōmendāt bystorie. **R**ūdebi
mus ad hoc dicentes p̄zo ad vltimū. qz de
mones p̄nt z licite p̄nt p̄ deū z scōs eius
ad hoc inspiratos z electos cogi. ad p̄stan
dum hūana q̄daz obsequia. **I**ta enī recta
fides tenet fecisse xpm z moysen z rapha
elem angelū et dauid respectu saulis: et

sanctos quasi innumeros temoniam
corum. imo et salomonē z q̄sdā exorcistas
iudeoz. sic egisse videt sensisse **J**osephus
quancz de salomone qui postmodū idola
tra fuit. magis dubia sit sententia. an vis
delicet de peccato in pctūm. de errore ydo
latric in erroremagicaz artium relapsus
erit erit. an deo reuelante dū bon⁹ erat ta
lia cognouit. **A**t vero si coactio temōis
aliter expectet qz p miraculū deo specialit
coopante. istud false credit z piculose q̄ri
tur. **F**alse q̄dem p̄p̄ liberrate temonibus
institam. q̄ nec ab istis corporalibz quibz p̄fe
ctior est. nec a carminibz cogitur. **I**stō au
tem periculose q̄rit. qz hostis est tolosifi
mus. et nunc fin gut se cōpelli p̄ tales rit⁹
impios q̄to honorari querit. z alas p̄dere
Hic perplexis respōsis/ voluit sentētiā/
vt tilius loquit̄ z historie testant. nunc se
mitas tortuosas sue fraudis mille modis
tegit. **N**obis propter hoc interdica est so
cietas sua/ ne queram⁹ ab eo veritates qui
mendax est. sicut xps z ap̄s eius paulus
ipm etiam vera loq̄ntē ommutescere p̄ce
perit. **N**ō sperem⁹ insup p̄speritate ab eo
qui hostis est. nec pactū incam⁹ cū eo qui
infidus est. nec p̄fortiū cum excomūicato
nec fidem p̄ditori perfido adhibeam⁹. **F**e
fellit reuera omis et fallit. quos sibi aut i
stius suis creditos inuenerit. **H**istorias
hoc docentes qz innumere sunt. nō nūera
mus de **J**uliano apostata. de **z**oroaste p̄ri
mo inuētoze magice artis. de neptenabo
et ceteris absqz numero. **C**onfirmamus
consequē cū apostolo qz nō sunt facienda
mala. vt bona eueniāt. **N**ō igit sunt male
ficia maleficijs repellenda. **A**lter sapere
est. p̄tra f. dem desipere. **S**up̄est igit in omi
nra necessitate sentire cū **J**osaphat rege
z deo dicere. **C**um ignoram⁹ qd agere vel
leamus. hoc solū hēm⁹ residū. vt oculos
nrōs dirigam⁹ ad te. **T**entetur via natu
ralis rōnis z prudentie z artis. quantū sci
uerimus. **H**oc vocatur facere qd in se est
ne videat tentari deus. q̄ via naturali rei
ficiēte. solum restat in dei misericōdia. resu
gium. **H**ec autē mīa nō supstitiosis obsua
tionibz. s̄ p̄is obsecratōibz. nō demonū.
inuoatōibz. sed vite emēdatōe. nō p̄ ho
mines reproboz. s̄ p̄batoz cōparat. **S**i
deum volum⁹ mutare sententiā suā. n̄ az
inm meli⁹ mutemus vitā. **E**cce si per
mittēte iusto dei iudicio licz occulto. fiat

in aliquo verationes et immiffiones p an
gelos malos/mediantibz pactis qzundas
sacrilegorz cu demobz/ vt p inuultuatores
per fascinationes. aut carminatōes. qnqz
de se prozsus ad hęc inefficaces. **Dicit vn**
doctor talia si repiant/ posse destrui. quibz
amotis et dissipatis/ neqz spūs dissipare
poterit a veratione. ad hoc vt pactū suū ser
uare. 7 artē suā confirmare videat. aut qz bo
na fides destruentū opera hęc dyaboli sic
meret exaudiri. **Ita** egit philippus qndā
rex francoz de imagine qdā cerea quā di
cebant baptisatam/ 7 execratam taliter no
mie suo. qz ea destructa ipse rex moreretur
Et videbimz inqt pius rex fide plenus/ si
potentior erit demon ad pdendū me. qz de
us ad saluandū **Et** hęc dicens cetā pccit
in ignē. **Ita** concipe eos arbitroz q dicūt
vana vanis esse reuelleda. 7 qz nō malefi
ciz contra maleficia liceat audire. **Sz** hūa
nam rursus impatiētiā audire videoz.
Obsecraui inqt deū nec exaudit. ieiun
nauius. pegrinatōes multas fecimz/ et
processiones. nec attendit. sic murmur re
sonat/ sic querimonia/ quasi gens que fece
rit iusticiam. 7 quasi populz qui nō auersus
fuerit a deo suo. sic erecta ceruice deū suis
petitionibz oibus volūt esse obnoxū/ cum
tamen verissime sint populz q labijs suis
deum honozat/ vtinā 7 hoc inueniret. nec
verius diceret/ hic blasphemaz/ cor aut eo
rum longe est a deo. **Conticefcit** hęc ob
stinatio diabolica/ frigidens 7 tabescēs cō
tra diuinā puidētiā/ qn potius patiēter
expectemz/ non pfigentes terminū diuise
miscōie iuxta cōsiliū sancte **Judith**. **Flos**
in deū toriens reliquimz/ 7 in oēm iusticiāz
imo in oēm creaturā suam/ cur nō tolera
bimus flagella pij pīs. **Flos** filij nequā/
dum p filios dientes etiā reprobos/ pla
cuerit nos punire. durū sane ē ptra stimu
lum et talem stimulū dei calcitrare p ipa
tentiāz. qz duplici cuspide mortis in aīa
et corpe recalcitrantes ferūtur. **Hęc** in
terim de tota collatōe p medicz antedicta
libuit excerpere. **Placuit** insup determi
nationē sacre facultatis theologie/ cuius
mentio facta est huic opusculo cōnectere
quia ad dictoz firmitatē/ etiā nō medio
criter vtile iudicauit. **Datū** p copiā sub
signo et subscriptione meinorarij publi
ci subscripti.

Uniuersis orthodoxe fidei zelatoz

bus/ cancellarij ecclie parisiensis. 7 facul
tas theologie in alma vniuersitate piseñ.
matre nra/ cum integro diuini cultus ho
nore spem hęc in dño. ac in vanitates 7 in
sanias fallas nō respicere. **Et** antiqz late
bris/ emergēs nouiter erroris feda collu
uio. recogitare cōmonuit. qz plerunqz veri
tas catholica apd studiosos. in sacris litte
ris aptissima ē. que ceteros latez. nimirū
cum hoc pziā hz oīs ars/ manifestā esse ex
ercitatis i ea. sic qz exinde p surget illa ma
xima. **Quilibz** in sua arte perito credendū
est. **Hinc** est. **Orōnū** illud qd **Hieronim**
ad paulinū scribens assumit. **Quod** medi
corū est p mittit medici. tractant fabilia
fabri. **Accedit** ad hęc i sacris litteris aliud
speciale. qd nec experientia nec sensu pstant
vt alie artes. nec pnt oculis circūuolutis
nule vicioz facile dephendi. excecauit eniz
eos malicia eoz. **Aut** siqdem apostoloz qz p
pter auariciā multi errauerūt a fide. pro
pterea nō irōnabilis idoloz seruitus ab
eodem nomiaz. **Alij** ppter magnitudinē. q
cum cognouissent deū nō sicut deū glifica
uetūt/ in omnē idolatrie impietate. sicut
idem cōmēozat corruerūt. **Porro** salomo
nem ad idola. 7 didonē ad magicas artes
pt rapit effrenā voluptas. **Alios** ad hoc ip
sum intorsit supba curiositas. inuestigan
dozqz oculoz dita cupido **Alios** pstre
mo misera timiditas. tota ex crastino pen
tens/ in obfuarōnes supstitiosissimas im
piasqz tepulit. quē admodū apd **Lucanū**
de filio pompeii magni. et apd **historicos** de
pluribz notatū est **Ita** fit vt recedens pec
catoz a deo/ declinet in vanitates 7 insani
as fallas. et ad eū qui pē est mēdaci. tan
dem imprudēter palā apostasiādo se puer
tat. **Sic** saul a dño derelictus phitonissāz
cui prius aduersabat p siluit. sic octozias
deo ille spreto. misit ad p silendū deū acca
ron. sic teniqz omīs eos/ qz fide vel ope ab
qz deo vero sunt/ vt a deo falso ludificētur
necesse est. **Hanc** igit nephariāz pestife
ram mōstriferāqz insaniāz fallaz cū suis
heresibz atominatiōē pl solito nra etate
cernētes iualuisse/ ne forsan xpianissimū
regnū qd olim caruit mōstro. et deo prote
gente carebit. inficere valeat tā horēde
impietatz 7 pniciosissime cōtagionis mon
strū. cupiētes totz conatibz obuiare. **De**
mores insup nre p fessionis. pioqz legi ze
lo succenti paucos ad hęc rem articulos/
kk 3

De erroribus.

damnationis cauterio. ne deinceps fallat incogniti. notare decreuim. Rememorates in cet era innuera. dictu illd sapiētissimi doctoris Aug. de supstitiosis obfuationib. qd talib. credit. aut ad eoz tomū eūtes aut suis tomib. introducit aut iterogāt. Sciāt se fidē xpianā et baptismū puaricasse et paganū et apostatā. i. retro abesitē. et dei inimicū et uā dei grauter in eternū incurrisse. nisi qd ecclia pnia emēdat. do re cōcolief. **Dec ille.** **Nec** tñ intentio nra est in aliquo terogare qbuscūq. licitis et veris traditōib. scientijs et artib. sed in sanos errores et sacrilegos insipientiū. et rituales. p qnto fidem orthodoxā et religio nē xpianā ledūt. cōtamināt. inficiūt. radicis qntū fas nob est extirpare satagimus. et honore suū sincere relinquere vitat.

Articuli reprobat

Q Est aut primus articulus. **Q** p artē magicas et maleficia et inuocatiōes nefarias. querere familiaritates et amicitias et auilia demonū nō sit idolatria. **Error.** qm̄ demon aduersari et p̄tinax. et implacabilis dei et hoīs indicat. **Nec** ē honoris vel domini cōuiscūq. vere seu p̄cipatiue vel aptitudinali susceptiū. vt alie creatē rōnabiles nō dānate. nec in signo ad placitū instituto. vt sint imagines et tēpla. deus in ipsis honorat. **Articulus scōs.** **Q** dare vel offerre vel pmittere demonib. q̄lecūq. rem. vt adimpleāt desiderū hoīs. aut in honore eoz aliqd. seculari vel portate. si sit idolatria. **Error.** **Articulus tertius.**

Q inire pactū cū demonib. tacitū vel expressum. nō sit idolatria vel spēs idolatrie et apostasie. **Error.** Et intēdīm. pactus eē implicitū in oī obfuatione supstitiosa. cui effectus nō debet a deo vel natura. rōnabiliter expectari. **Articulus quartus.** **Q** per artes magicas demōes i lapidib. anulis speculis. aut imaginib. noīe eoz p̄secratis vel pot. excretratis. includere. cogere vel arate. vel eas velle viuificare. si sit idolatria. **Error.** **Articulus v.** **Q** licitum sit magicis artibus vel alijs qbuscūq. supstitiomb. a deo aut ab ecclia phibitis. aliqua facere p q̄cūq. bono fine. **Error.** quia scōm aplm. nō sunt faciēda mala vt bona eueniāt. **Articulus sextus.** **Q** licitū sit. etiam pmittendū maleficia maleficijs repellere. **Error.** **Articulus septimus.**

Q aliqs cū aliquo possit dispensare in q̄cūq. casu. vt licite talib. vtat. **Error.**

Articulus octauus. **Q** artes magice et files supstitiōes et eaz obfuationes sint ab ecclia irōnabiliter phibite. **Error.** **Articulus nonus.** **Q** deus per artes magicas et maleficia. inducat. demōes p̄cellere suis inuocantib. obedire. **Error.** **Articulus decimus.** **Q** thurificatiōes et suffumigatiōes q̄ sūt in talib. artib. et maleficioz. ex eratio. sunt ad honore dei et ei placeāt. **Error.** et blasphemā. **Q** m̄ deus alias nō phiberet vel puniret. **Articulus xi.** **Q** talibus et talib. nō est sacrificiū seu imolare demōibus. et ex p̄sc̄nti dānabiliter idolatrare. **Error.** **Articulus xii.** **Q** vba sc̄ta et orōnes q̄dam deuote. et ieiunia. et balneatiōes. et cōtinētia corporal. in pueris et alijs et missaz celebratio et alia opa. de genere bonoz q̄ sūt p̄ exercēdo hōmōi artes ercuisent eos a malo et nō pot. excusent. **Error.** **Nam** p talia sacre res. imo ipse deus in eu. charistia demōib. temptat immolari. et p̄curat demō. qz vult in hoc honore sibi altissimo. vel ad fraudes suas occultadas vel vt simplices illaq̄at facilius et dānabilius pdat. **Articulus xiii.** **Q** sc̄ti p̄phete et alij p tales artes habuerūt suas p̄phetias et miracula fecerint. aut demōes expulerint. **Error.** et blasphemā. **Articulus xiiii.** **Q** possibile ē p tales artes cogere luxū hoīs arbitriū. ad voluntatē siue videriū alteri. **Error.** Et conari facere ē impiū et nefarium. **Articulus xv.** **Q** ideo artes p̄fate bone sunt et a deo. q̄ licet eas obfuarē. qz p eas q̄cūq. vel sepe euenit. sic vtentes eis q̄rit vel p̄dicūt. vel qz bonum q̄cūq. puenit ex eis. **Error.** **Articulus xvi.** **Q** p tales artes demōes veraciter cogunt et compellunt. et si pot. ita se cogi sūgunt ad seducēdos hoīs. **Error.** **Articulus xvii.** **Q** p tales artes et rit. impios per sortilegia. p carminatōes. p inuocatiōes demōnū. p q̄sdaz inuultuatiōes. et alia maleficia. null. vnq̄ effect. ministerio demōnū subsequitur. **Error.** **Nā** talia q̄cūq. p̄mittit deus p̄rigere. vt patuit in magis p̄batōnis. et alibi plures. vel ad p̄batōes. si deliū. sicut b̄ Deuterōn. xiiij. vel in q̄rundā hoīm dignā flagellatōz. vel qz abutētes seu cōsulētes p̄f. malaz fidē. aut alia p̄ctā nefaria data sūt in reprobuū sensum. et de merent sic illudi. **Articulus xviii.** **Q** boni angeli includant in lapidib. et consecrent imagines vel v̄sūm̄ta. aut alia faciāt

que in istis artibus continentur. Error et blasphemia. **Articulus .xix.** Quod sanguis virgine vel edii vel alterius animalis vel pugnati virgineus. aut corium leonis et filia habeant efficaciam ad cogendos vel repellendos demones ministerio hominum artium. **Error.** **Articulus .xx.** Quod imagines de ere vel de plumbo vel auro vel de cera alba vel rubra vel alia materia. baptizate et exorcizate. consecrate. et potius exorcizate secundum predictas artes. et sub diebus certis. habeant virtutes mirabiles que in libris talium artium recitantur. **Error in fide.** in philosophia naturali et astrologia vera.

Articulus .xxi. Quod ubi talibus et fide dare. non sit idolatria et fidelitas. **Error.**

Articulus .xxij. Quod aliquid demones boni sunt aliqui benigni. alii omnia sciunt. alii nec saluati nec damnati. **Error.** **Articulus .xxiij.** Quod fumigationes que fiunt in hominum operibus convertunt in spiritibus. aut que sint debite eis. **Error.** **Articulus .xxiiii.** Quod vnus deus non sit rex orientis. et partem suam merito. alius occidentis. alii septentrionis. alii meridiei. **Error.** **Articulus .xxv.** Quod intelligentia motrix celi. influat in animam rationalem sicut corpus celi in corpus humanum. **Error.**

Articulus .xxvi. Quod cogitationes nostre intellectuales et volitiones interiores. immediate causentur a celo. et per aliquam traditionem magicam. tales possunt fieri. et per illam de eis certitudinaliter iudicare sit licitum. **Error.** **Articulus .xxvij.** Quod per quoscumque artes magicas possumus devenire ad visionem diuine essentie vel scriptorum spirituum. **Error.**

Acta sunt hec et post maturam crebraque inter nos et deputatos nostros examinationem conclusa. in nostra congregatio generali prius apud scriptam maturinam de mane super hoc specialiter requisiti Anno domini. D. ccc. xxviii die. xix. mensis septembris. In cuius rei testimonium sigillum dicte facultatis presentibus litteris duximus apponendum. **E Finit.**

Incipiunt propositiones venerabilis cancellarii pisani. Johannis de gerson super assertoribus fratri matheigraton ordinis predicatorum in concilio constantiensi in causa fidei de vera religione et perfectione. Quibus propositionibus tredecim doctores maiores quos per tunc mundum habuit in theologia de diuersis vniuersitatibus contra predictas assertiones aduerserunt.

Reuerendissimo in christo patri ac domino prestantissimo domino Anthonio cardinali veronensi Johes cancellarius pisani. humiliter obediens

Reuerendissime patri super scedula per reuerendissimam paternitatem vestram ex commissione domini nostri mihi transmissa. tandem conformiter ad responsionem. reuerendissimi patris ac domini mei ac preceptoris papui domini cardinalis cameracensis. quam rationem in scriptis ego vidi. et hinc ad hoc. patet si oportuerit ad declarationem non verioris. sed forte latioris. Scriptum constat per propria manu die tertia Aprilis anni millesimi quingentesimi decimo octauo.

Helucidationem veritatis et ad obedientie meritum sex propositiones sequentes cum totidem corollariis offerunt vobis. reuerendissimo patri domino cardinali veronensi. iudici in hac parte per me Johem cancellarium pisani.

Prima propositio. Sola religio christiana est proprie de et autonoma. tunc dicitur religio quam christus observauit perfectissimo et summo modo. Patet per ista. quod extra religionem christianam non est salus. Secunda propositio. nullus potest negare christum. quod sic eas docuit christus in euangelio. sic et fecit. quod cepit facere et docere. Tercia propositio. Religio christiana non obligat ad obseruantiam filiorum. neque cum voto neque sine voto. patet quod iam non essent filia sed precepta.

Tercia propositio. Religio christiana potest absque voto obligare ad consilia. perfecte. imo perfectissime obseruari. Patet de christo qui non legitur vouisse consilia. que fuit tamen sue legis perfectissimus obseruator. Patet insuper de apostolis et discipulis et christianis in primitia ecclesie. quorum multi erant uxorati. multi possessiones habuerunt quodam in communi. quidam in proprio. multi subiciebantur solis prelatibus suis. episcopis et curatis. Constat itaque quod non erant de religionibus basilij vel augustini. quod nondum fuerant institute. vel per ecclesiam approbate. nec talibus regulis subdebant.

Quarta propositio. Religio christiana non requirit ad perfectionem sui obseruationem. tam in preceptis quam in consiliis. quod superaddat alia religio. quales dicitur obseruationes institute per sanctos basilium et augustinum. et quales Anselmus vocat religiones facticias. patet ex precedentibus. **Quinta propositio.** Religiones hominum facticie satis improprie et abusive et forsitan arroganter dicte sunt statum perfectionis. Patet quod stat homines imperfectissimos tales religiones profiteri. sic non

Propositiones in causa fidei

tat Aug. qd no priores repit qd eos qui in
hmoi religionib' defecerit. S; aliunde dda
rat h'c abufio vel v'f'urpatio nois. qz scdm
illos qd nouit. post scfos doctores. v'f'it ta
li vocabulo stat' pfectionis. ille stat' non
dicit apd religiofos pfectoem habitā vel
adq'sita. ficut ē te ftatu plator. s; tm modo
dicit pfectoem adq'renda. Constat aut' qd
pfectio adq'renda nō ē iam adq'sita. Et id
melt' nomiaret' vie qdā vel instrumta seu
dispositōes ad pfectoem adq'renda. quas
diceret' status pfectōis. imo 7 ficut hmoi
status sic dicit' / dirigit 7 iuuat quosdā ad
pfectioē obseruatōnem vere religionis
xpiane. sic 7 multos impedit atq; p'cipitat
quos tuti' fuerat in seculo remanisse. quia
displicet deo stulta 7 infidelis pmissio. q
s; vel indiscrete sumit. vel nō obseruatur
Sexta p'pō. Religio xpiana pfecti'
potest 7 debet obfuarī a papa / cardinalib'
et prelat'. etia; si nullo voto sint astricti.
vltra legē rei. qz simplices religionū facti
ciar' pfectiores. Patz qz sunt in ftatu perfe
ctionis exercende.

Primum corollariū.

Sequit' primo qd acceptio religio
nis ficut fr' matheus iacobita de
scribit i scda acceptōe vbi vult de
clarare qd ē pprie 7 anthonomatice fligio
est nedū stulta 7 infana. s; 7 heretical' blas
phema. qn dicit sic. Alio mō inqt accipit
hoc nomē religio. fm qd a religādo d'z. put
hō obligat se ad ea que p'inet' eēntialit' ad
statū pfectōis. Et illo mō d'z anthonomati
ce tm de illis / qd sunt in aliq' te approbatz
regulis. pprie dicit' pfecti cuiusmōi sūt Au
gustini Basilij Bndicti Francisci 7c. Patz
corollariū ex p'cedentib' deducendo ad b'
incōueniēs. qd xps 7 papa 7 plati nō obser
uauerit vel obseruat' eēntialit' statū pfectō
nis. qz scz nō pfecti sunt regulas p'dictas
imo nec telerēt dici de vera religioe. nisi
impro prie 7 analogice. p'tra primaz p'posi
tionē qd solide fundata ē. Nec ē credibile
qd aug'. 7 scis Th. hoc somniauerit. An 7
si possint in religioe xpiana assignari duo
modi viuēdi. seculariū videly 7 illoz qd p'
fitent' religioes facticias. quos cōis v'f'us
religiofos appellat. Nō tm ita distinguūt
isti modi. qn multa qd ueniūt talib' reli
giofis. cōueniūt 7 uenire possint vere et
meritorie multis secularib'. imo 7 pfecti?

ficut p'tz te prelat'. qd sunt i ftatu pfectōis.
exercende / tā maiores qz minores sic sūt
curati. put multi tenēt p'tra sc'm thomā.

Secundū corollariū

Sequit' scdo qd extra religioes factici
as pōt aliqs cū voto simplici / vel sine vo
to xpiana religioe in suis p'ceptis 7 cōst
lijs pfecte obfuarī. Et dicere qd tale votū
simplex si fieret eēt nullū / et p nō voto
teleret cōputari. est ap'rtissim' error 7 insa
nus. sic tm iste frater ponit circa finē. 7 in fi
ne sui scripti vltimi.

Tertium corollariū.

Sequit' tertio qd tota doctrina fratris
isti' innitit' stulte 7 insane fantasie. immo
et blasphemie. Propterea nō est mirandū
si hoc incōuenienti dato / multa posuerit / 7
deducere conat' est. Et qd implicet cōtra
dictionē aliquē de seculo seruare p'silium
pauptatis vel castitat' vel obedientie. imo
qd hoc est; mortale pctm extra religioes fa
cticias qz solus vocat veras religiones.
Et qd papa nō possit dispensare qd aliquis
in seculo sic obseruaret cōsilij pauptatis
7c. Et qd dicēs oppositū ē heretic'. Nec va
let ratio sua qd si secularis voueret paupe
tatē ageret p'tra illd' p'ceptū. Nō occides
qm multis modis possit secularis sicut et
religiosus viuere decet' 7 sufficiēter in cō
muni sine pprio. imo et nihil habendo nisi
latores manus suaz. Pōt etiā aliqs te se
culo sicut p'fiter' 7 ver' ē / vouere solēnter
castitatē. patet in sacerdotib'. Cur nō si
militer vouere poss; obedientiā plato suo
seculari. 7 cū seclariū viuere in cōmuni.

Quartū corollariū.

Sequit' q'arto qd fautores et defensores
isti' fr'is sunt accēdi seu repellēdi. 7 nisi te
sistere voluerint. graui' puniēdi. ita tm qd
nō laxet nimia licētia ad defensionē legar
dor' 7 legutraz. si repiant' effrenes 7 disco
li. 7 scādalofo in suis obseruatōib' p'stim
in p'temptū prelatoz suoz seculariū 7 cura
torum / iuxta mentē decretaliū. cōtra tales
editarum.

Quintū corollariū.

Sequit' quinto qd dñs n'r papa qd secl'a
ris ē / 7 sūt sui cardinales 7 plati tā maio
res qz minores de seculo telerent celeriter

et vehementer operā dare / q̄ talis doctrina pestifera ac blasphema atq; iniuriosa eis extirpēt iudiciali et publice. ne serpat in maiorem perniciem.

Tertium corollarium

Sequitur sexto / q̄ si auctor tal' doctrine cū suis fautorib; inueniat pertinax et arrogans. et a lōgo tpe. tā p̄tra p̄latū suū / q̄ mgros et doctores. tā in v̄bis q̄ in scriptis debet sic attestari. q̄ nō habeat facultate; reddendi et deteriora perpetrādi. sicut iā dicit hoc plures fecisse recedēdo. s. a plato suo et iudice. et seq̄ntē se ab hoc consilio. Alia sunt de validis medicantib; et de actiōe contra iura canōica que dimitto.

Sequitur tenor responsionis dñi cardinalis Cameracē. de qua supra.

Reuereudissime p̄ et dñe super scedula papitea sigillo v̄ro sigillata mihi ad instigatoris instātiā in q̄dā causa fidei / tñdeo

deliberationē meā istam eē p̄p̄ti. **Ex** coram reuerēdissima p̄nitate v̄ra cōuocent theologi qui sunt in hoc sacro cōcilio / q̄to p̄ponat materia. vt cōmunicatis inuicem cōmuni deliberatōe sine cōtentione dicat tandē vnusquisq; in publico id q̄d sibi videt̄ s̄formiter ad sacrā scripturā. Et illic ego i fauorē fidei volo libet̄ interesse. Non enī debet tal' materia in tenebris vel p̄ticulariter terminari. s; cōiter et in luce. vt q̄lib; q̄ intererit possit v̄l docere v̄l doceri dū se mutuo q̄libet̄ itelliget. et talē modū seruari in h̄ sacro in causis fidei mihi cōmissis. Et nihilomin' q̄ nescio si occurrerit occasio q̄ n̄ posses interesse i cōuocatiōe premissa. dico q̄ mihi occurrit vt sequit̄.

Propositōes siue cōclones sup̄ q̄to sit inquisitio. h̄nt fundamētū prime cōclutionis principale q̄d ē erroneū. repugnās nedū rōm̄ theologice et morali. s; etiā obfuoatōi primitiue ecclie q̄ scribit̄ Act. iij. vbi sic in forma dicit. **V**ultitudinis autē credentium erat cor vnū et aia vna. nec quisq; eorum q̄ possidebat aliqd̄ suū eē dicebat. s; nec q̄lib; egens erat inf̄ illos etc. **Constat** itaq; q̄ i illa congregatiōe primitiua fuerit mlti v̄ro / rati. et alij diuersarū cōditionū seculares qui. s. n̄ erāt restricti p̄ votū ad tria cōsilia euāgelica. castitatis obedientie et paupertatis que admodū sunt p̄fessi religioni. p̄ beatū

Basilium bñdictū et aug. ac filios / introducta rū. q̄s iste ponēs h̄mōi cōclutiones / appellat veras religiones tanq̄ extr̄ illas non sit vera religio / q̄d falsus ē. imo hereticū si sic p̄ cōsionē intelligat. **Om̄ xpiana** vera est religio etiā ap̄d seculares. vt iacob' in canonica sua notāter expressit. **Sūt** v̄terea in dict' p̄positionib; multe clausule apposite / v̄tra p̄dictū principale fundamētale errore. **Ex** seculares n̄ p̄nt viuere sine p̄prio q̄ continet magnā temeritatem scandalū atq; p̄teruā. et q̄ possent singillatim reprobari. vt q̄ dicere oppositū illi' q̄d ali que cōclutiones siue continēt. sit hereticus q̄ sit implicās contradictionē q̄ sit p̄ctū mortale. q̄ om̄is faciēs contra iura canonica. peccat mortale. et ita te s̄libo. **Est** igitur deliberatio mea. q̄ p̄ ista et similia q̄ tractat' vel libellus a q̄ sunt extracte cōclutiones seu p̄sitiones a h̄dicte continet dānand' ē. vt errone' et temerarius et scandalosus. et vt dogma falsus sacre scripture contrariū. **Et** p̄ consequēs q̄ tractat' ē hereticus et igni tradēdus. **Letet** te cōposito re tractat' / reliterēt dñi iuriste. istis attētis. q̄d agendū. **In** testimoniū premissorū p̄pria māu subscripsi. **Vester** tot' Petrus cardinalis Cameracē. **¶** Finit.

Sequitur cōclusio

nes fr̄is **B**athei grauou ord̄is predicatorū / in sacro cōcilio **Constatienē.** oblate ad examinandū. contra q̄s cancellari' p̄sien. propositiones scripsit supra.

Beatissime p̄ exponit̄ sc̄ritati vestre ex parte v̄ri deuoti oratoris fr̄is **B**athei grauou / conuētus r̄vylmarien. p̄uincie saxonie ordinis predicatorū / ac merzeburgen. dioce. **Qd** cū lector ipse ex̄ns i cōuētū gronigen. dioce; **Traiecti.** dicte p̄uincie et ordinis videret q̄ p̄les p̄sōas sex' v̄triusq; noue religionis h̄itū assūmēt. et conuētula faciētes. nullū h̄itū approbatū p̄fitec̄es. statūctesq; sibi p̄s̄is superiores p̄ libitū volūtatis. et s̄ simulata deuotione p̄lm̄ attrahētes. et multa s̄ veritatē sacre scripture ac sacros canones attrēptantes. et de. elēosinis xp̄ifidelū domos s̄ptuosas ad modū monasteriorū regulariū edificātes. et se inuicē in eis includētes cū obfuoatōe q̄rundā rituum minime per ecclesiam approbatorum. **A**epit super hoc ap̄d semenipm̄ ardet̄ cogitare. et an hoc statūctū regul' fidei

Conclusiones fratris

et sacris canonibus ecclesia dissimulare deberet. Reuoluensq; diligenter sacre scripte sanctorumq; doctorum libros et sacros canones quasdam conclusiones reprobates illorum modum viuendi extraxit et scripture commenda uit. Quarum una principalis est, ex qua alie deducuntur exceptis paucis. Nullus potest licite et meritoze. Imo nec veraciter, obedientie paupertatis et castitatis. vniuersalia consilia coniunctim, extra veras religiones manendo adimplere. Ex qua sequitur immediate formalis sequentia articulus seu conclusio nona in ordine quod nullus potest predictum paupertatis consilium meritoze, imo nec vaciter obsequare, nisi fuerit in statu spiritualis perfectiois siue vere religionis. Et dico notanter de istis tribus consilijs simpliciter seu vniuersaliter sumptis. Secundum quid homo et in aliquo casu possunt laudabiliter et meritoze extra religiones obsequari. Quod enim aliquis secularis dat elemosinam in casu aliquo quando eam de necessitate precepti non tenet, implet illud consilium paupertatis in illo casu tantum. Et quando continet se ab vxoribus amplexibus tempore illo quando illud facere non tenet, implet consilium continentie in illo casu. Et sic quid tamen. Quod enim etiam obedit alicui suo prelo curato vel episcopo, in casu quando hoc de necessitate precepti non tenet obsequat illis obedientie consilium in illo casu. Et ista precepta extra religiones viuentes voto vel sine voto deo offerre. Unde dicit sanctus Thomas, secunda secunde, quod in seculo viuentes aliquid deo dant et aliquid sibi refuunt, et sic hoc placet ecclesie subdunt. Regulares autem optant totum deo quod habent tanquam holocaustum offerre, et hoc fit et fieri potest tamen per tria consilia vniuersalia predicta. Et ideo dicit ibidem quod ad seculares pertinet tamen particularia vota offerre, ad regulares autem vniuersalia vota. Unde particularia vota dicuntur sacrificia more veterum, de cuius ratione fuit de offertorio deo oblato preceptum dare et preceptum retinere. Vniuersalia vero vota holocaustum sicut dicuntur, de cuius ratione fuit totum deo offerre et nihil retinere, quod pertinet ad solos religiosos se et sua in modum cuiusdam holocausti deo dedicantes. Ex quibus sequitur vnde decima quod abdicare quecumque omnia propter christum extra predictas religiones manendo, seu nisi veram aliquam religionem ingrediar est sibi et suis quorum cura sibi incumbit vitam subtrahere, quod est homicidium totum hominem committere, quod eius cure subditur. Hec est de mente sancti Thomae, secunda secunde, quod xxxiiij, argumento et cetera. Ex quibus sequitur quod nullus potest abdicare omnium

propter christum facere extra veram religionem manendo sine peccato mortali, quod subtraheret sibi vitam. Ex quibus sequitur quod omnes peccant qui bona sua simpliciter in elemosinam largiuntur extra religionem veram manendo, quod est tertia conclusio in ordine. Et etiam quod peccant, quod sua propria resignant non intrantes religionem aliam quam approbata quod est decimo octaua in ordine coincidentis cum tertia immediate precedenti. Ex quibus sequitur decima quod reputantes se bene facere assumendo predictum consilium paupertatis remanendo in statu seculari, mortaliter peccant. Ratio quod talis non est assumptio ipsi nisi fantastica, puerilis et non vera ut docet dominus Iohannes, xxij, in quodam extrauagante. Gloriosam ecclesiam et cetera, et ratio ideus conuincit. Ex quibus sequitur quod seculares credentes se mereri tali abdicacione in seculo se manendo vitam eternam credunt se posse mereri vitam eternam mortaliter peccando. Ex quibus sequitur quod aliquis sit voluntarie pauper propter christum in seculo manens omnino nihil habendo, nec etiam ipsam voluntatem habendi propria, includit omnem tempore contradictionem et cetera, quia includit quod secularis sit religiosus et contra, quod est omni tempore contradictio. Ex quibus sequitur quod non effundi omnes opes simul ab his qui volunt in statu seculari remanere, reducat quasi immediate ad illud preceptum decalogi non occides, vno casu tamen tempto secundum expositionem sancti Thomae, quod xxxiiij, allegantis ad confirmacionem dicti sui Ambrosii dicentem in primo de officijs, Deus non vult simul omnes opes effundi, nisi forte ut Iulius quod mactauit boues suos, et pauperes pauperes, ex eo quod habuit vix nullam curam teneret domesticam, sed ut se daret in perpetuam disciplinam, quod verbum, nisi forte ut Iulius exponit sanctus Thomas, nisi quis velit statum suum secularem mutare per religionis ingressum, aut principem de extrema necessitate liberare et cetera. Et iohannes in summa confessio, sub aliis verbis nisi quis velit ex toto seculum relinquere. Et magister summe summorum titulo de elemosina dicit idem et loquitur ibi Ambrosius de effusione seu abdicacione actu habitorum ex quibus possit homo conuenienter vitam transigere secundum conditionem status et persone. Ex quibus sequitur quod dicentes pertinaciter omnia esse meritoze abijcienda propter christum in seculo manenti, hereticus est dicendus, excepto vno solo casu de liberando principem de necessitate extrema per quem et cetera. Ex quibus sequitur quod proprietates te

poralium rerum et statui seculari essentialiter an-
nera. Et persequens dominus papa salua aucto-
ritate sua non potest dispensare cum seculari-
tibus. ut omnibus in singulari careant seu ni-
hil in singulari habeant. Ex quibus sequitur
sextus articulus reddens precedentis quinti
articuli rationem. Si enim dominus papa posset
hoc alicui concedere. seculari videlicet; possit
ei concedere per vie vite subtractionem etc.
Posset etiam quod per omni tempore contradic-
tionis implicat quod deus secundum sanctos facere non po-
test. Sequitur etiam quod religiosus sine pec-
cato mortali non potest abdicare voluntatem
habendi communia. etiam quod actu talia non habet
Quia enim illud quod nullus facere potest sine
peccato mortali. nullus potest illud velle facere. et
religiosus non potest abdicare communia. quod sine
illis vivere non posset. cum per suam professionem
renunciaverit omnibus et singulis propriis sin-
gularibus. sequitur ergo quod religiosus etc. Quia
etiam teste sancto I. h. scilicet de q. xxxiiij. arti-
culo etc. nullus debet inconuenienter vivere tri-
bus casibus exceptis. Sequitur quod male faci-
ant et peccant illi abijcetes. etc. quod secundum statum
suum et conditionem potest possint conuenienter viue-
re. dicitur tamen casibus exceptis etc. Nullus etiam
corpore validus extra veram utilitatem et veram
necessitatem christi potest sine peccato christifidelium
elemosinas tollere. Ex quibus sequitur
quod predicta tria saluatoris consilia sunt ita con-
catenata. ut vbi paupertas veraciter seu
meritorie inuenitur. oportet quod necessario
obediencia et castitas veraciter seu merito-
rie inueniatur. Probatur ista quia papa
sic arguit in decretali. Cum de quibusdam
Qui non renunciant propriis. non sunt religiosi
Ergo propriis renunciantes sunt religiosi. Et
omnis religiosus est necessario simul cum
paupertate ad alia duo consilia veraciter
obligatus etc. Ordo et numerus articulo-
rum et conclusionum predictorum .i. Pro-
prietas temporalium rerum. statui seculari
essentialiter est annexa. .ij. Nullus sine
peccato potest illud abijcere. quo retento
potest conuenienter vivere secundum statum suum
.iij. Omnes peccant qui bona sua simpli-
citer in elemosinam largiuntur propter christum.
iij. Abdicacionem omnium propter
christum nullus facere potest extra veras re-
ligiones manendo sine peccato mortali et
dico veras religiones per sedem apostolicam
approbatas. v. Papa non potest dispensa-
re cum secularibus. ut omnibus in seculari ca-
reant. vi. Si papa posset alicui concedere

hoc. tunc posset ei concedere partem vite
subtractionem. quod est contra preceptum decalogi
non occides. vij. Religiosus non po-
test sine peccato mortali abdicare voluntatem
habendi communia. quod actu talia non habet
viii. Quod aliquis sit voluntarie pauper pro-
pter christum in seculo manens. omnino nihil ha-
bendo in singulari. nec etiam ipsam voluntatem
habendi. propria includit omnem tempore contradic-
tionem. ix. Nullus potest paupertatem consilium me-
ritorie obsequare. nisi fuerit in statu spiritualis
perfectiois siue vere religionis. dico autem veram
religionem. scilicet modo dictam religionem. x.
Reputantes se bene facere assumendo pauper-
tatem que est saluatoris consilium. remanendo in sta-
tu seculari. peccant mortali. xi. Abdi-
care omnia etiam pro christo nisi vera et approba-
ta religionem ingredias. est sibi et suis quod cum
ra sibi. incumbit vitam subtrahere quod est homici-
dium committere tot hominem quod etiam est curare sibi
duntaxat. xij. Credentes se mereri vitam eter-
nam tali abdicacione. credunt se posse mereri
vitam eternam. mortali peccato. xij. Effundit
omnes opes filii ab his qui volunt in seculo manere
re. reducit quasi immediate ad illud preceptum non
occides. xiiij. Dices omnia meritorie esse
abijcenda. pro christo remanenti in seculo. est he-
reticum iudicandum. xv. Nullus potest meritorie et
secundum teum obediencia paupertatem et castitatem consilia
extra veras et approbatas religiones manendo
adiplere. xvi. Trium saluatoris consilia sunt
sic concatenata. ut vbi paupertas meritoria
in quantum est saluatoris consilium. oportet ut necario
alia duo. scilicet obediencia inueniatur que a pau-
pate separari non potest. xvij. Dicitur de
mulieres com vitam ducetes. in similibus como-
tates. leguntur vulgare nuncupate. quod scilicet
errores non tenentes aut predicantes. seu alias
de erroribus vel heretica prauitate non suspen-
cte. eterne damnationis sunt filie. Et earum statum est
prohibere et damnare. xvij. Peccat qui propria
sua resignat non intrantes religionem approba-
tam. Non est secundum eum quod religiosorum est carere
proprio. sic secularibus est necessarium retinere pro-
prium. xix. Non licet presbiteris et clericis com-
munem vitam ducere. nisi in religione approba-
ta sub pena peccati mortalis. xx. Peccat omnes
qui fouent consilio et auxilio com vitam ducen-
tes extra religionem approbatam. xxi. Ex-
comunicati sunt omnes com vitam ducetes. extra
religionem approbatam. xxij. Quod sicut excom-
municati sunt illi qui vitam com extra reli-
gionem approbatam ducuntibus subbet elemosinas
Et qui tales fouent consilio et auxilio vel

Tractatus.

defensione similitur stant et sunt in statu ppe-
tue dñatōis. et nisi de hñōi eorū excessi-
bus magna p̄tritione penituerint ad vitā
eternā non possunt peruenire neq; salui p-
manere. xxij. Omnes vitā cōmunē
ducentes extra religionē approbatā sunt
illi a quib; saluator noster p̄cipit esse ab-
stinendū. et tanq; a falsi p̄phetis attenden-
dum. xxij. Quilibet faciens p̄tra iu-
ra canōica peccat mortalit̄. xxv. Nul-
lus corpe validus absq; cōmuni vtilita-
te et necessitate potest extra veras religio-
nes sine peccato elemosinas christifidelī-
um tollere etc.

Renocatio et abin- ratio predictorū articulorū et conclusionū.

Ego frater matheus grabou ordi-
nis fratrum p̄dicatorū p̄fessus
Conuētus rvyssimariē. Ver-
burgen. dyocesis p̄uintie saxo-
nie. cognoscens veram catholicam et apli-
cam sedem anathematizō et abiuro omnē
heresim. omnemq; falsam et erroneā doctri-
nam in quodā meo opusculo tractulo seu
libello (incipiente **S**uppono me primo q̄
non intēdo infrascripta neq; quomodo
libet alia p̄tinaciter defendere etc. et sic fit
nientē. Et aliam specificat **J**ohānes an-
dree. cuius inuentrices seu assumptrices
conscientiā peccatū reputabāt vt inuenit
in glosa vtriusq; sup dictū caplm. Et per
hęc patet responsio ad decimū maxime ad
decem et septē conclusiones pueras siue
assertiones. quarū alie sunt heretice. alie
erronee et alie scandalose ac piarū aurū
offensue per me editas et manutentas/
in dicto peruerso opusculo siue tractatulo
aut libello contentas de qua hacten⁹ in-
fatus sum. Cōsentio sancte Romane ac-
clesie et apostolice sedi **A**c corde et ore pu-
ris. profiteor eandē fidem et doctrinam
me tenere et credere. quā sancta m̄ acclē-
sia tradidit et firmavit. **J**urans p̄ sanctas
trinitatē et per hęc sacrosancta christi euan-
gelia. eos qui p̄tra hanc fidem orthodoxā
veniunt cum dogmatib; suis. eterno ana-
themate dignos esse. **P**romitto etiam q̄
si ego ipse aliquādo contra hęc aliquid sen-
tire docere aut predicare presumpsero/ca-
nonum seueritati me submitto. **P**resenti
abiurationi per me lecte et plecte māu p̄-

pria me subscripsi. hancq; meam cōfessio-
nem et abiurationē coram vestra reueren-
dissima paternitate dñe cardinalis aquī-
legē. iudex et cōmissarie. reuerēdisq; pa-
tribus dominis prelatibus doctoribus et
magistris hic presentibus ad hoc speciali-
ter vocatis et requisitis feci et approbaui/
ad futuram rei memoriam in testimoniū
premissorum.

Tractatus eiusdē

Cancellarij parisiē. contra sectam flagel-
lantium se etc. sub aliquibus consideratio-
nibus.

Ex christi dicit lex amoris quā
quā dominus/sicut dicit **A**u-
gustinus voluit paucissimus
sacramentis esse contentam
Et inde culpatur eos qui seruili-
bus eam p̄munt onerib; conformiter ad
illud primi pastoris **P**etri Actuum. xv.
Quid temptatis v̄li. **I**mponere iugum
sup ceruices discipulorū/q̄d neq; nos neq;
patres nostri portare potuim⁹. s; p̄ gratias
dñi n̄ri iesu xpi credim⁹ saluari. quē admo-
dū et illi. **O**piū verbū certe. verbū oī acce-
ptōie dignissimū. **L**ex xpi nō min⁹ debet
in cultu suo vitare supstitiōes gentilium
et idolatrarū/p̄sertim crudeles et horren-
das q̄ antiqua lex. in qua tamē prohibi-
tio fit per exp̄ssum **D**euterōn. xiiij. vbi
dicit filij. **E**stote dñi dei v̄ri nō vos inci-
detis. **G**losa. nō detritis in aliq; ydolatis
assimilari. **E**t in **L**exbreo h̄. **N**on vos lace-
rabitur hęc aut faciebāt ydolatre. sicut h̄c
iij. **R**eg. xvij. **U**bi dicit q̄ incidebāt se iux-
ta ritū suū cultū et lācieolis/wonec p̄funde-
rent sanguine. **C**ōptū siq; deest et traditū
homicidas illos et apostatas temōes eē au-
pidos effusionis sanguis. p̄st̄im h̄iani.

Lex aliq; q̄nto ē iniquior et temōijs ob-
sequētiōr. tāto sp̄ inuenit crudelior et ama-
rior. **P**at; i illis q̄ filios suos et filias im-
molabāt temōijs. **H**inc dñs ait p̄ p̄ph̄as
Seruietis dijs alienis q̄ nō dabunt vob
requiē. xps̄ alit̄ ex gr̄a sua. sic notat i dicto
petri prius allegato /voluit nos misericor-
diter saluare p̄ sanguinē suū sel' effusus/p̄
quā fact⁹ est nobis a deo sapia. iusticia. s̄
ctificatio et redēptio. **L**ex xpi maximas
fortit̄ virtutē ex m̄ia et gr̄a sua. cui⁹ gr̄e vasa
sunt sacra noue legis/ex vtuete opis ope-
rati. et iō q̄cqd auerit a sacris suscipiēdis